

HE 46/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annettua lakia muutettavaksi siten, että maksuhakemuksen tekemiselle säädetty määräaika poistettaisiin laista. Tämä mahdollistaisi, että tuettuja yhteyksiä voitaisiin rakentaa ja niille myönnettyjä tukia maksaa vuoden 2019 jälkeen. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös sähköisestä tiedoksiannosta.

Esityksen tavoitteena on hyödyntää kaikki tukiohjelmaan varatut rahat ennen tukiohjelman loppumista. Esitys tukee pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman tavoitetta digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristön rakentamisesta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2018.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annettu laki (1186/2009, jäljempänä laajakaistatukilaki) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Laki koskee Nopea laajakaista -tukiohjelmaa, jonka puitteissa laajakaistaverkkoja rakennetaan osaksi julkisella tuella alueille, joille yhteyksiä ei muuten rakentuisi. Laajakaistatukilaki sisältää säännökset siitä, miten ja millä edellytyksin valtion tukea voidaan myöntää laajakaistarakentamiseen. Valtion tuet kohdistuvat alueille, joille ei ole markkinaehtoisesti kannattavaa investoida kiinteän verkon rakentamiseen alhaisen tilaajamäärän ja pitkien etäisyyksien vuoksi.

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strategisen ohjelman mukaan tavoitteena on luoda Suomeen suotuisa toimintaympäristö digitaalisille palveluille ja teollisen internetin sovelluksille ja uusille liiketoimintamalleille. Digitalisaatio on hallitusohjelman läpileikkaava teema. Lisäksi tavoitteena on turhan sääntelyn purkaminen ja hallinnollisen taakan keventäminen.

Laajakaistahankkeiden julkisiin tukiin on varattu noin 135 miljoonaa euroa, josta 69,5 miljoonaa tulee valtiolta, noin 25 miljoonaa Euroopan unionin Manner-Suomen maaseutuohjelmasta ja noin 40 miljoonaa euroa kunnilta. EU:n maaseuturahaston kautta ei ole ollut mahdollista myöntää tukea laajakaistatukilain puitteissa vuoden 2014 jälkeen, joten 1 päivänä tammikuuta 2015 alkaen tämän lain nojalla myönnettyä laajakaistatukea on myönnetty ainoastaan valtiolta ja kunnista.

Tammikuun 2018 loppuun mennessä laajakaistahankkeille on myönnetty tukea yhteensä 50,5 miljoonaa euroa. Maksettuja tukia näistä on 34,8 miljoonaa euroa. Tukea on jäljellä uusille hankkeille 24,7 miljoonaa euroa. Tuetuissa hankkeissa on rakennettu valokuitusaatavuus yli 82 000 käyttäjälle. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2017 lopussa yli 150.

Euroopan komissio päättää yksinoikeudella valtiontukien sallittavuudesta ja soveltamisesta Euroopan unionin sisämarkkinoilla. Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen mukaan (Roomassa 25.3.1957 tehty sopimus Euroopan unionin toiminnasta (muutettuna Lissabonin sopimuksella) A:25.3.1957, SopS 103/94, jäljempänä SEUT-sopimus) 107 artiklan mukaan valtiontuet ovat pääsääntöisesti kiellettyjä. Tähän on kuitenkin useita poikkeuksia. SEUT-sopimuksen 108 artiklan mukaan valtiontuet tulee lähtökohtaisesti hyväksyttäväksi komissiossa ennen niiden täytäntöönpanoa. Keskeisenä poikkeuksena ilmoitusmenettelystä on niin sanottu yleinen ryhmäpoikkeusasetus (tiettyjen tukimuotojen toteamista sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettu komission asetus (EU) N:o 651/2014). Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 3 artiklan mukaan tukiohjelma vapautetaan SEUT-sopimuksen ilmoitusvaatimuksesta, jos tukiohjelma täyttää kaikki asetuksessa säädetyt edellytykset.

Nopea laajakaista -tukiohjelman hankkeissa noudatetaan joko notifiointeihin perustuvia tukien hyväksyntäpäätöksiä tai yleistä ryhmäpoikkeusasetusta riippuen siitä, milloin maakunnan liitto on kilpailuttanut hankkeen. Hankkeissa, joihin liittyvän julkisen tuen maakunnan liitto on julistanut haettavaksi ennen 15 päivää heinäkuuta 2017, sovelletaan komission hyväksyntäpäätöksiä. Niistä ensimmäinen K(2010) 3062 on annettu toukokuussa 2010, jolloin komissio katsoi tukiohjelman olevan sallittu, sillä se täyttää SEUT-sopimuksen vaatimukset. Tukiohjelman muutoksia on hyväksytetty komissiossa myös vuoden 2010 jälkeen. Viimeisin komission päätös C(2015) 9353 final on annettu joulukuussa 2015.

Vuoden 2017 lakimuutoksella siirryttiin soveltamaan yleistä ryhmäpoikkeusasetusta niiden hankkeiden osalta, jotka käynnistyvät vasta lakimuutoksen jälkeen. Aikaisintaan 15 päivänä heinäkuuta 2017 aloitetuissa hankkeissa sovelletaan siten komission hyväksyntäpäätösten ehtojen sijasta yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen ehtoja.

Komission notifiointipäätöksen ja komissiolle tehdyn ryhmäpoikkeusilmoituksen mukaan Nopea laajakaista -tukiohjelma päättyy vuoden 2019 loppuun. Komission päätöksessä K(2010) 3062 20 kohdan mukaan toimenpide on voimassa vuoden 2015 loppuun asti, koska hankkeille myönnetään tukea siihen asti. Pääsääntönä on, että tuen loppumaksu suoritetaan sen jälkeen, kun verkko on valmis. Sen vuoksi tuki toimenpiteen viimeisille hankkeille maksetaan vasta vuoden 2015 jälkeen. Komission päätöksellä C(2015) 9353 final tukiohjelman kesto on jatkettu neljällä vuodella vuoden 2019 loppuun. Suomen tekemän aikaisintaan 15 päivänä heinäkuuta 2017 käynnistettyjä hankkeita koskevan yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisen ilmoituksen mukaan tukiohjelman kesto on 15.7.2017-31.12.2017. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen liitteessä II on täsmennetty, että tukiohjelman kestolla tarkoitetaan sitä ajanjaksoa, jonka kuluessa myöntävä viranomainen voi sitoutua tuen myöntämiseen.

Laajakaistatukilain tämänhetkisten säännösten mukaan tukihakemus on tehtävä Viestintävirastolle viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018 ja tuen maksamista koskeva hakemus on tehtävä Viestintävirastolle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2019. Määräajat koskevat sekä hankkeita, jotka maakuntien liitot ovat kilpailuttaneet 15 päivänä heinäkuuta 2017 ennen että sen jälkeen.

Viestintäviraston tekemät laajakaistatukilain mukaiset tuki- ja maksupäätökset ja muut asiakirjat annetaan todisteellisesti tiedoksi hallintolain (434/2003) 60 §:n mukaisessa menettelyssä postitse. Päätösten ja muiden asiakirjojen antaminen tiedoksi postitse aiheuttaa turhaa hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Tiedoksianto sähköpostitse on mahdollista joidenkin muiden Viestintäviraston päätösten ja asiakirjojen osalta. Esimerkiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 312 §:ssä säädetään sähköisestä tiedoksiannosta. Säännöksen mukaan Viestintäviraston päätökseen liittyvän asiakirjan voi antaa tiedoksi sähköpostitse.

2 Ehdotetut muutokset

13 § Tuen maksamisen erityiset edellytykset. Voimassaolevan pykälän 4 momentin mukaan tuen maksamista koskeva hakemus on tehtävä Viestintävirastolle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2019. Laista ehdotetaan kumottavaksi määräaika maksamista koskevan hakemuksen tekemiselle. Maksuhakemus olisi tehtävä Viestintäviraston tukipäätöksessä määrättyyn määräaikaan mennessä.

Maksuhakemuksen eräpäivää esitetään kumottavaksi, sillä laajakaistan rakentajilta tulleen palautteen perusteella määräaika ei riitä uusien hankkeiden käynnistämiseen ja niiden toteuttamiseen ennen tukiohjelman päättymistä. Tukiohjelmassa on myöntämättä vielä noin 24 miljoonaa euroa, joten on tarkoituksenmukaista, ettei tukiohjelma pääty ennen kuin rahat on käytetty. Lakimuutos mahdollistaisi, että hankkeilla olisi useampi rakentamiskausi hankkeiden toteuttamiseen.

Tukihakemuksen tekemisen määräpäivää ei esitetäisi muutettavaksi laissa, vaan jatkossakin tukihakemus olisi tehtävä Viestintävirastolle vuoden 2018 loppuun mennessä. Tavoitteena on varmistaa, että kaikki uudet hankkeet saataisiin käynnistettyä mahdollisimman nopeasti, jotta niille jäisi riittävästi aikaa yhteyksien rakentamiseen.

18 b § Sähköinen tiedoksianto. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 18 b §. Pykälässä säädettäisiin Viestintäviraston päätöksen tai muun asian käsittelyyn liittyvän asiakirjan tiedoksiannosta sähköpostin välityksellä. Säännös on tarpeen, jotta Viestintävirasto voisi antaa lakiin liittyvät päätökset ja muut asiakirjat tiedoksi mahdollisimman vaivattomalla ja kustannuksia säästävällä tavalla.

Säännöksen mukaan sähköpostitiedoksianto edellyttäisi aina asianosaisen suostumusta. Suostumus voitaisiin antaa vapaamuotoisesti. Sen olisi kuitenkin oltava nimenomainen. Asianosainen voisi antaa suostumuksensa menettelyn kaikissa vaiheissa ja sen voisi myös aina halutessaan peruuttaa. Suostumuksen yhteydessä asianosainen antaisi sähköpostiosoitteensa, johon tiedoksianto lähetettäisiin.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi myös siitä, milloin sähköpostitiedoksiannon katsottaisiin tapahtuneen. Säännöksen mukaan päätös katsottaisiin annetuksi tiedoksi silloin, kun Viestintävirasto vastaanottaa kuittauksen viestin lukemisesta. Lukukuittauksella tarkoitettaisiin säännöksessä asianosaisen lähettämän varsinaisen sähköpostin lisäksi sähköpostijärjestelmän lähettämää automaattista viestiä siitä, että sähköposti on avattu. Jos Viestintävirasto ei saa kuittausta viestin lukemisesta seitsemän päivän kuluessa viestin lähettämisestä, olisi Viestintäviraston suoritettava tiedoksianto hallintolain edellyttämällä tavalla. Todisteellisesta tiedoksiannosta säädetään hallintolain (434/2003) 60 §:ssä.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksellä pyritään edistämään tuettujen laajakaistaverkkojen rakentamista varmistamalla, että kaikki tukiohjelmaan varattu raha saadaan hyödynnettyä ennen tukiohjelman päättymistä. Esitys ei aiheuta lisäyksiä tukiohjelmassa valtion budjetista maksettavan tuen määrän.

Lakiin ei esitetä tuen ehtoja koskevia muutoksia, joten lakimuutoksella ei katsota olevan merkittäviä vaikutuksia tuensaajien taloudelliseen tilanteeseen. Aikataulupaineen väheneminen hankkeiden toteutuksessa ja yhteyksien rakentamisessa saattaa kuitenkin helpottaa hankkeiden taloudellista tilannetta, sillä niillä on enemmän aikaa rahoituksen järjestämisessä. Lisäksi töiden jakautuminen usealle rakentamiskaudelle ennaltaehkäisee rakentamiskustannusten noususta, sillä yhteyksien rakentajia riittää hankkeisiin paremmin.

Sähköistä tiedoksiantoa koskevat muutokset vähentävät sekä tuen hakijoiden että Viestintäviraston hallinnollista taakkaa. Sähköinen tiedoksianto keventäisi viraston päätöksentekoa, nopeuttaisi asioiden käsittelyä virastossa sekä vähentäisi kustannuksia. Muutos olisi kuitenkin verrattain pieni, eikä vaikuta Viestintäviraston henkilöstöresursseihin.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä virkatyönä. Esityksestä on pyydetty lausunnot teleyrityksiltä ja muilta keskeisiltä alan toimijoilta. Lausuntoa on pyydetty myös keskeisiltä viranomaisilta sekä Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta. Esitys oli saatavilla lausuntoajan myös lausuntopalvelu.fi-sivustolla, joten kaikki halukkaat saivat mahdollisuuden lausua hallituksen esitysluonnoksesta.

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaanotti lausuntokierroksen aikana hallituksen esitysluonnoksesta 41 lausuntoa. Lausunnoissa kannatettiin ehdotettuja muutoksia maksuhakemuksen määräajan poistamisesta sekä sähköisen asioinnin lisäämisestä. Lisäksi useissa lausunnoissa esitettiin, että tukihakemuksen määräaika jatkettaisiin vuoden 2019 loppuun sekä uuden tu-

HE 46/2018 vp

kiohjelman käynnistämistä Nopea laajakaista -tukiohjelman päätyttyä. Lausunnoista tehty yhteenveto on saatavilla liikenne- ja viestintäministeriön verkkosivuilla.

5 Voimaantulo

Lain ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä elokuuta 2018.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain (1186/2009) 13 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 476/2017, ja
lisätään lakiin uusi 18 b § seuraavasti:

18 b §

Sähköinen tiedoksianto

Viestintäviraston päätös ja muu asiakirja voidaan asianosaisen suostumuksella lähettää ja antaa todisteellisesti tiedoksi sähköpostitse. Päätös ja muu asian käsittelyyn liittyvä asiakirja katsotaan annetun tiedoksi silloin, kun Viestintävirasto vastaanottaa kuittauksen viestin lukemisesta. Jos kyse on asiakirjasta, jota lain mukaan ei tarvitse toimittaa tiedoksi todisteellisesti, asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Mikäli Viestintävirasto ei saa kuittausta sähköpostiviestin lukemisesta seitsemän päivän kuluessa sen lähettämisestä, päätöksen tiedoksiannossa noudatetaan mitä siitä hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

Helsingissä 12 päivänä huhtikuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner

Laki

laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain (1186/2009) 13 §:n
4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 476/2017, ja
lisätään lakiin uusi 18 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

Tuen maksamisen erityiset edellytykset

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, tuen maksamista koskeva hakemus on tehtävä Viestintävirastolle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2019. (kumotaan)

(uusi)

18 b §

Sähköinen tiedoksianto

Viestintäviraston päätös ja muu asiakirja voidaan asianosaisen suostumuksella lähettää ja antaa todisteellisesti tiedoksi sähköpostitse. Päätös ja muu asian käsittelyyn liittyvä asiakirja katsotaan annetun tiedoksi silloin, kun Viestintävirasto vastaanottaa kuittauksen viestin lukemisesta. Jos kyse on asiakirjasta, jota lain mukaan ei tarvitse toimittaa tiedoksi todisteellisesti, asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Mikäli Viestintävirasto ei saa kuittausta sähköpostiviestin lukemisesta seitsemän päivän kuluessa sen lähettämisestä, päätöksen tiedoksiannossa noudatetaan mitä siitä hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.